

СТАНОВИЩЕ

от **проф. д-р Мария Димитрова Стойчева**, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
(Политология 5.11.02 и Философия на културата, политиката, правото и икономиката
5.01.13)

за дисертационния труд на **Надя Асенова Бирежакли** на тема *Регионалната политика на ЕС през програмен период 2014 – 2020 г. – нови измерения на изграждане на положителна идентификация с ЕС*

за присъждане на научната и образователна степен „доктор“ по професионално направление 3.3. Политически науки, шифър 05.11.02 Политология (Европеистика - Политологични изследвания на ЕС – Европейска идентичност)

Становището е изготвено в съответствие с изискванията на: Закона за развитието на академичния състав в Република България, обн. ДВ, бр.38 /21.05.2010 г., с последно изменение и допълнение в ДВ бр. 68/02.08.2013 г.; Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България, обн. ДВ бр.75/24.09.2010 г., с последно изменение и допълнение ДВ бр.62/12.07.2013 г.

1. Информация за дисертантката

Авторката на дисертационния труд е редовен докторант с решение на Факултетния съвет на Философски факултет, заповед РД 20.111/19.01.2016 на Ректора на СУ. Надя Бирежакли е отчислена с право на защита. Дисертационният труд е обсъден на разширен катедрен съвет на катедра „Европеистика“, Философски факултет на 19.11.2019 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд.

Представената дисертация се състои от увод, четири глави, заключение, използвана литература в обем от 248 страници и седем приложения в обем от 182 страници. Използвани са 198 източника - 51 на български език и 147 на английски и френски език, от които 166 академични източници, 28 нормативните актове и официални документи и 4 интернет източници. Дисертацията включва шест приложения: Приложение 1-2 Информация относно програмния период 2014 – 2020, Приложение 3 Проведени фокус групи в рамките на изследването COHESIFY, Приложение 4 Проведени фокус групи в рамките на настоящото емпирично изследване, Приложение 5 Протокол въпросник фокус групи, Приложение 6 Транскрибирани интервюта и Приложение 7 Декларации за информирано съгласие на респондентите.

Уводът съдържа необходимите компоненти като актуалност на темата, обекти и предмет на изследването, основни цели и задачи на изследователската работа и представяне на общата рамка на изследователската работа. Изследователският въпрос е

ясно дефиниран: дали регионалната политика на ЕС оказва влияние върху възприятията на европейските граждани за ЕС и идентификацията им с ЕС, с ясно обоснована теоретична основа, рефлексия върху изследвания върху европейската идентичност, теоретичната основа на изследвания на общественото мнение и ясно ангажиране с теоретичното разграничение между „идентичност“, „идентификация с“ и „идентификация като“. Уводът представя обосновано логическата структура на дисертацията, приложимостта на използваната методология и съпоставимостта на изследването с други в по-широк европейски изследователски контекст. Представят се обосновано ограниченията на изследването. Мотивиращо е разбирането за наличието на изследователски вакуум в областта, което представя доказателство за приносните моменти на дисертацията относно изследователските дефицити в актуален контекст.

Първа глава на дисертацията е посветена на изясняването на семантиката на гнездото от понятия „идентичност“, „идентификация като“, „идентификация с“ и „идентификация като подкрепа за ЕС“. Теоретичният обзор е изчерпателен и обоснован, демонстрира задълбоченост и стремеж към концептуална яснота. Като научен ръководител на докторантката не мога да не изразя удовлетворението си от осмислянето и интернализирането на теоретичната рамка на моите собствени изследвания, но и на проблематизирането на аспекти в темите на изследванията на други колеги докторанти в рамката на докторантската програма за изследване на европейската идентичност, която ръководя.

Втора глава разширява теоретичната обоснованост и ситуиране на настоящото изследване като се разглежда темата за регионалната политика на Европейския съюз. Отбелязвам като особено достойнство на дисертацията начина на комбиниране на теоретичните рамки в европейски и национален аспект. Ясно се експлицира позоваването на български изследвания като се демонстрира широко и достатъчно специализирано познание на изследвания в българския контекст, което е от съществено значение за настоящото собствено изследване. Според мен убедително се аргументира специфичният аспект на разглеждането на регионалната политика като инструмент със съществен потенциал за формирането на европейска идентичност. Тази теза се обвързва ясно в логическата рамка на изследването с тезата за банализирането на европейската идентичност като специфична перспектива на теоретичното ѝ разбиране. Историческият преглед на развитието на регионалната политика е подходящ, съотнася се релевантно с тезата за институционалното конституиране на политиката на европейска идентичност и представя динамиката на целите и възможностите на икономическите и не-икономическите ползи и предизвикателства пред нея, както и потенциала за легитимиране във всекидневен аспект на политиките и чувството за принадлежността към ЕС. Реформираната регионална политика от програмния период е основен фокус на

настоящото изследване като „политика на сближаване“. Авторката макар и да отбелязва, че логиката, архитектурата и функционирането на кохезионната политика да остават непокътнати, промените в глобалния и социален европейски контекст извеждат на преден план измерения, които в значително по-голяма степен проблематизират и рефлектират върху потенциала за положителна идентификация с ЕС. Тук изследователският фокус е преди всичко върху анализ на политически и правни документи, както и върху академичните анализи и критики към това, в което се е „превърнала регионалната политика“ с многостепенния си модел на управление.

В **трета глава** се представя подробно методологията на изследването, като ясно се описва пътят за оформяне на плана на избор на методи на изследване и той се ситуира в една обща картина на изследванията на европейската идентичност. Тук се прави и детайлен обзор на методическите рефлексии на широк кръг от автори и се обосновава приносният характер на настоящото изследване като неизследван академичен терен в различни методологически перспективи. Обзорът на предходни качествени изследвания очертава обхвата и аргументира избора на емпиричния подход на авторката. Сам по себе си този обзор има приносен характер, тъй като отразява специфична рефлексия и диференциация на избора на изследователски методи с оценка на техния потенциал и постигнати резултати. Използването на важни параметри на изследването COHESIFY добавя валидност и надеждност на настоящото изследване и открива възможност за сравнителна перспектива на получените резултати.

Четвърта глава представя резултатите от направеното изследване, което убедително демонстрира изследователските умения, прецизност и самостоятелност на докторантката. Прегледно са представени резултатите от вторичния анализ на данни с допускането, че „реалните измерения на имплицитната идентификация с ЕС са по-широко проявени, отколкото количествените изследвания успяват да уловят“ (с. 182). Резултатите на собственото качествено изследване са обобщени в три тематични области, които отразяват различни параметри на обхвата на разбирането на понятието европейска идентичност – когнитивни, афективни и оценъчни. Представеният материал е много интересен, представен е с уместно позоваване на извадки от фокус групите след прецизна работа по кодиране и работа с изведените кодове на основните фактори. Последователно се извеждат и такива аспекти, които показват различни степени на осъзнаване и банализация на ползите, идентификацията с и принадлежността към ЕС. Широката нюансираност, която съставлява съществен извод от собственото изследване, създава общо впечатление за неопределеност на някои основни изводи. Но според мен това впечатление е резултат от стремежа на авторката да представи многоаспектността, сложната структура и контекстуална йерархизация на въздействието на факторите. Сравнителната перспектива с изследването COHESIFY съставлява основа за последваща

изследователска работа, като това се отнася и за възможността да се представят самостоятелно различни фактори на въздействието, в самостоятелни последващи публикации.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Получените резултати от изследователската работа имат както теоретично, така и практико-приложно значение. Съгласна съм с формулираните приноси и потвърждавам впечатлението си, че те са резултат на самостоятелна изследователска работа и са лично дело на авторката. Разработената оригинална концептуална рамка е последователно приложена в качествено изследване и в анализа на данните, както и в извеждането на моделите на въздействие на регионалната политика за формиране на европейска идентичност. Приемам и потвърждавам изцяло приносните моменти на дисертационния труд, формулирани от авторката.

Докторантката има три самостоятелни публикации по темата, две публикации в съавторство като резултат от активното ѝ участие в два изследователски проекти. Едната публикация е на английски език.

4. Заключение

Дисертационният труд е самостоятелно, завършено и задълбочено изследване на актуален въпрос с ясно обосновани приносни моменти. Представеният текст демонстрира, че поставените задачи и цели са изпълнени, и съставлява надеждно доказателство за задълбочеността и изследователските умения на докторантката. Като неин научен ръководител искам да посоча, че докторантурата представлява за Надя Бирежакли път към израстване като самостоятелен изследовател, който тя измина с упоритост, последователност, ясно поставени цели, стремеж да се учи, със собствена рефлексия върху постиженията на утвърдени изследователи, със скромност и способност да се възстановява бързо при трудности и да се учи от спънките по пътя.

Предлагам с пълна убеденост на уважаемите членове на научното жури **да присъдят на Надя Асенова Бирежакли образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.3. Политически науки, шифър 05.11.02 Политология (Европеистика - Политологични изследвания на ЕС – Европейска идентичност).**

28.12.2019 г.

Становището изготви:

Проф. д-р Мария Стойчева